

2019-11-06

Diarienummer
KS 2019/0522

Infrastrukturdepartementet
(Dnr I2019/01809/E)

Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30)

Regeringskansliet, Infrastrukturdepartementet, har remitterat betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30). Lunds kommun har möjlighet att yttra sig över betänkandet och får med anledning härav anföra följande.

Prövningen av koncessioner bör höjas kvalitetsmässigt så att besluten och handlingarna har samma kvalitet som mark- och miljödomstolens prövning av miljöfarliga verksamheter i enlighet med 9 kap miljöbalken. Det är viktigt att prövningen håller hög kvalitet så att en fullständig prövning och avvägning mellan olika intressen och miljökrav kan göras liksom mellan olika alternativa dragningar och utformningar. Det är dessutom nödvändigt att sakägare m.fl. säkerställs rättigheten att lämna synpunkter som ska beaktas under koncessionsprocessens gång.

Kommunen ser ett förfarande där länsstyrelsen, efter prövning, kan lämna undersökningstillstånd, som positivt om det införs i syfte att på ett effektivt sätt och i ett tidigare skede få fram en mer detaljerad sträckning för den tilltänkta ledningen. Åtgärder som minskar handläggningstider vid myndigheter vars beslut inverkar på slutresultatet är fördelaktigt, men endast under förutsättning att ersättning för skada, intrång, eventuella rättegångskostnader vid markägarens överklagande, samt ställande av säkerhet införs. Här måste också införas bestämmelser beträffande ledtider från det att ansökan om undersökningstillstånd lämnas in, till det att tillståndet sedan tas i anspråk. Kommunen ställer sig dock tveksam till huruvida ett sådant beslut ska kunna förenas med ett verkställighetsförordnande. Såvida bestämmelser om undersökningstillstånd införs finns också ett behov att utarbeta ett regelverk avseende själva förfarandet. Ett sådant förfarande behöver innehålla krav som säkerställer att berörda sakägare inom viss tid och utan längre dröjsmål delges information om att en ansökan om undersökningstillstånd alls har kommit in.

2019-11-06

Diarienummer

KS 2019/0522

Utredningen lämnar som förslag att ett koncessionsbeslut beträffande nätkoncession för linje med en spänning om minst 130 kV inte ska kunna angripas med stöd av miljöbalken avseende den funktion, sträckning eller i det huvudsakliga utförande som anges i koncessionsbeslutet. Bevisbördan för att en miljöfarlig verksamhet inte medför olägenheter för människors hälsa och miljön åligger i dagsläget verksamhetsutövaren. Samtliga förelägganden och förbud med stöd av miljöbalken föregås av en rimlighetsavvägning där kostnaden för åtgärder eller förbud ställs i proportion till miljönyttan. Möjligheten för tillsynsmyndigheter att ingripa mot koncessionsprövade anläggningar bör inte inskränkas. Bland annat det förhållandet att mark- och miljööverdomstolen har fastställt förelägganden om tillsynsåtgärder på befintliga koncessionsprövade kraftledningar indikerar att den nuvarande prövningen av koncessioner inte är tillräcklig. Om en exklusivitetsregel införs är det av yttersta vikt att underlaget för prövningen av ansökan om koncession är kvalitetsmässigt godtagbart.

Enligt utredningen kan nätkoncession som gäller tills vidare prövas men det framgår inte under vilka förutsättningar och på vems initiativ detta kan ske. Då en kraftledning ofta har en sträckning som fastslagits decennier tidigare under andra förutsättningar, så kan förhållandena runt denna ha förändrats. En sådan förändring i omgivningen kan göra att det är relevant att pröva ledningssträckningen under rådande eller planerade förhållanden. En ledningssträckning kan exempelvis hindra större utbyggnadsområden, ledningen har historiskt gått i stadens utkant men där staden nu växer utåt. Det kan då bli en konflikt mellan att bygga bostäder för en växande befolkning i en tät och hållbar stadsstruktur och ledningens dragning. Det måste lämnas en möjlighet för ny bedömning av koncessionen även under pågående 40-årsperiod, såvida otvetydig forskning visar att en ledning med viss sträckning eller visst utförande faktiskt orsakar olägenhet för människors hälsa eller miljön. Det bör därför finnas möjlighet att pröva en nätkoncessions sträckning även i framtiden, både av miljömässiga skäl och av samhällsekonomiska skäl.

Enligt utredningsförslaget ska en nätkoncession ta hänsyn till detaljplanebestämmelser och områdesbestämmelser, men inte specifikt till översiktlig planering. Då den översiktliga planeringen har gjort avvägningar mellan intressen för var det är lämpligt att placera ny bebyggelse ur ett hållbart markanvändningsperspektiv bör även denna ingå i hänsynstagande för ny nätkoncession.

Det är positivt att utredningen föreslår förändringar för att underlätta för kapacitetsförstärkningar, lokal produktion och nya användare genom en större användning av nätkoncession för

2019-11-06

Diarienummer
KS 2019/0522

område. Kommunen vill dock understryka att det är viktigt att prövningen för nätkoncessioner för område tar hänsyn till pågående eller framtida utbyggnadsplaner enligt översiktsplan så att utbyggnad inte hindras. Ett nytt och modernt synsätt på nätkoncessioner förutsätter vidare hänsynstagande till de begränsningar som kommuner har att hantera beträffande bland annat utbyggnad på bruksvärdig jordbruksmark i anslutning till samhällen, vilket inte minst klargjorts i rådande rättspraxis.

Kommunen menar att alla övriga arbeten och undersökningar, även de som enligt utredningsförslaget sker i syfte att definiera var och hur en ledning ska byggas och vilken påverkan det får på miljön, ska anses ingå i begreppet byggande av ledning. Dessa arbeten och utredningar utgör en integrerad del av de överväganden som behöver ske i prövningen av ledningens/områdets inverkan på miljön, såväl ur ett olägenhets- som ett samhällsperspektiv, men också med beaktande av samtliga natur- och kulturmiljömässiga faktorer som måste ingå i beslutsunderlaget.

Kommunen delar utredningens slutsats att det behövs vägledningsmaterial för att pröva ny bebyggelse intill kraftledningar. Det är positivt om Boverket förtydligar hur regelverket ska tillämpas för att undvika sådana intressekonflikter.

Slutligen ser kommunen positivt på utredningens syfte - att underlätta för en omställning till ett nät med större andel småskalig och förnybar elproduktion samt till ökad elektrifiering i samhället, och att det underlättar övergången till ett klimatneutralt energisystem.

För kommunstyrelsen i Lund

Philip Sandberg
Kommunstyrelsens ordförande